

FAREN

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med Lise Lotte Henriksen på tlf. 90640924 eller e-post liselotte@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst opplys ved bestilling dersom det er behov for rullstolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Varighet: ca 1,5 time uten pause.

Premiere: 3 mai

Spilleperiode: 3.mai-2.juni

Om stykket:

Mye er gjenkjennelig i den såre og varme fortellingen om André som kjemper for å forstå en mer og mer uforståelig verden

Fortellinger om eldre mennesker som mister grepet på grunn av Alzheimer finnes det mange av. Men å høre historien fortalt fra den gamles eget perspektiv, er nytt. I

stykket *Faren* fortelles handlingen slik at vi ser ting med eldre Andrés forvirrede øyne der forventningene stadig snus opp-ned og til slutt er verken han eller vi sikre på om

virkeligheten er virkelig. Vi møter også datteren Anne som må balansere livet sitt mellom kjærligheten til sin far og kravene til sitt eget liv og forholdet til sin Robert.

Dette er beretningen om kjærlighetens grusomhet og om tålmodighetsgrenser, som stadig blir utfordret når foreldrerollen blir snudd på hodet. Forfatterens nennsomme

bruk av humor gjør også sitt til at fortellingen treffer en kjent streng i deg, enten du er barn, barnebarn, venn eller livsledsager.

I 2014 mottok Florian Zeller *Molierè*-prisen for beste forestilling i Frankrike for *Faren* og stykket gikk sin seiersgang både i Paris, London og på Broadway

Le pere.

Forestillingen ble satt opp første gang i Paris

Den hadde premiere sept 2012, på Théâtre Hébertot.

Florian Zeller -forfatter

Florian Zeller (1979-)

Franske Florian Zeller blir av The Guardian kalt «den mest spennende dramatiker i vår tid». Zeller skriver både bøker og teaterstykker, og debuterte som forfatter allerede som 22-åring. Det var ikke før han skrev sin tredje roman, *La Fascination du Pire* (Fascinasjonen av ondskap), at han virkelig ble kjent. I 2004 fikk han den prestisjetunge prisen *Prix Interallié* for romanen.

Hans teaterstykke *Faren*, har blitt omtalt som «det mest applauderte nye stykket de siste ti årene». *Faren* har vært spilt på West End i London, og har toppet listene over «Best Plays of the year». Den svarte komedien har gitt 38-åringen flere priser og nominasjoner i London, New York og Paris.

Kunstnerisk Team :

Regi: Ketil Høegh

Scenografi: Bård Lie Thorbjørnsen

Kostymedesign: Bård Lie Thorbjørnsen

Øversettelse: Johanna Coraline Jensen og Ketil Høegh

Ketil Høegh

Ketil er utdannet skuespiller fra Statens Teaterhøgskole 1979-82. Han har jobbet ved Nordland Teater og Rogaland Teater, og har vært ansatt ved Hålogaland Teater siden 1991.

Ketil Høegh om forestillingen

Florian Zeller har skrevet et kritikerrost og thriller-lignende stykke om Alzheimersyke André og hans datter Anne, som prøver å håndtere livet som syk og pårørende.

Høegh er opptatt av at teater skal bevege og engasjere. Demens er et aktuelt tema som angår de aller fleste mennesker, og *Faren* er en fortelling som belyser situasjoner som berører emosjonelt og kan være gjenkjennelig for mange.

Forestillingen lar oss oppleve demens fra perspektivet til den lidende. På den måten håper Høegh at publikum selv kan føle hvordan det er å få denne sykdommen. Men samtidig også få fram perspektivet hvordan det oppleves å være pårørende til en som rammes av sykdommen, og kostnaden av dette.

Bruk av humor gjør at publikum også kan se det komiske i den tragiske hverdagen deres.

Skuespillere:

Kristian Fr. Figenschow: Faren André

Trude Øines: Datteren Anne

Jørn Fuller-Gee: Annes samboer Robert

Guri Johnson: Laura

Anne E. Kokkin: En kvinne

Handlingsresyme:

André er 88 år gammel og han får sine første symptomer på sykdommen Alzheimer. Han har en datter (Anne) som elsker ham og ønsker han kun det beste. Men sykdomsforløpet er hjerteskjærende. Vi er vitne til en gradvis svekkelse av denne mannen. Tapet av hans minne forsvinner. Landemerker, tid og sted, familie, kommunikasjon og lykke. Vi er vitne til hans hjelpeløshet, forfall og hans siste øyeblikk av klarhet.

Demens og Alzheimer sykdom

Alzheimers sykdom er den vanligste formen for demens. Sykdommen fører til skader på tap av hjerneceller, og utvikler seg som regel over mange år. De første symptomene på Alzheimer er vanligvis problemer med hukommelse, språk og evne til å orientere seg.

https://sml.snl.no/Alzheimers_sykdom

<https://nasjonalforeningen.no/demens/ulike-typer-demens/alzheimers-sykdom/>

<http://www.helsenet.info/6/2012/09/Alzheimers-sykdom-stadier.html>

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om teaterstykket og at dere samtaler rundt innhold og tematikk.

Utdypende samtale om tema

Tema i stykket om *Faren* er

Hvordan det oppleves å få Alzheimer for den som rammes av sykdommen, og hvordan det oppleves for de pårørende.

- Hva vet dere om Alzheimer?
- Hva vil det si å være dement?
- Hvordan tror dere det er å bli gammel?
- Er det bare eldre mennesker som blir dement?
- Hvordan tror dere det er å være pårørende til noen til noen som får Alzheimer?

Før det settes en diagnose på det å rote, tulle, være forvirret, lage sin egen virkelighet, skylle på andre, aggressivitet, alderdom mm er det vanskelig å vite hvordan man skal håndtere forskjellige situasjoner som de som er rammet står i.

- Hvordan kan de som står nær hjelpe i hverdagen?

Snakk også sammen om forventningene elevene har til forestillingen - snakk sammen i grupper på 3-4 elever. Del så med resten av klassen.

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Refleksjon og samtale om personer, innhold og tema

- Fortell hvordan du opplevde teaterforestillingen og nevnt noen eksempler på scener, karakterer eller hendelser som gjorde spesielt inntrykk på deg. Forklar hvorfor du husker akkurat dette. Diskuter virkemidlene som er brukt i teaterstykket.
- I teaterstykket får vi historien fra André sitt perspektiv. Ofte fortelles slike historier kun fra pårørende sitt ståsted. Hva gjør dette med handlingen, og hvordan hadde det vært dersom vi ikke fikk se det gjennom André?
- Tema i historien i *Faren* er gjenkjennelig og allmenn. På hvilken måte?
- Med tiden kan rollene i en familie endre seg. Hva menes med at foreldrerollen snues på hodet?
- Fortellingen treffer både barn, barnebarn, venner og livsledsagere. På hvilken måte er historien så relevant for alle?
- Bruken av humor er essensiell i forestillingen. Gi eksempler på bruk av humor i forestillingen.

Personpyramide

Lag en personpyramide til hovedpersonen i teaterstykket. Bruk eksemplet under som mal for din egen pyramide. Bruk gjerne valgfri skrift og skriftstørrelse på pc slik at pyramidene får individuelt innhold og utseende. Skriv ut og heng opp. Brukes gjerne også som utgangspunkt for samtale om hovedperson i teaterstykket.

<p>Personpyramide – samarbeidsoppgave to og to eller i mindre grupper <i>Fullfør personpyramiden under og del pyramiden din med en annen gruppe.</i></p> <p>Personens navn</p> <p>_____</p> <p>To ord for å beskrive personens utseende</p> <p>_____</p> <p>Tre ord som sier noe om personens egenskaper, karakter</p> <p>_____</p> <p>Fire ord som sier noe mer om personens egenskaper eller talent</p> <p>_____</p> <p>Fem ord som sier noe om dem hovedpersonen omgir seg med</p> <p>_____</p> <p>Seks ord som gjenforteller noe personen gjør eller sier eller tenker på</p> <p>_____</p> <p>Sju ord som andre har sagt om personen</p> <p>_____</p>
--

Forfatterens fokus

- Hva tror du forfatteren vil formidle med denne teksten?
- Hva er hovedhensikten med å lage dette teaterstykket?
- Hvem tror du forfatteren skrev denne teksten til? Forklar hvorfor du tror dette er målgruppa, og forklar hvordan det var synlig i forestillingen.

Individuell refleksjon om teaterstykket. Noter i skjema:

Hva handler teksten om?	Notér stikkord:
Satte teaterstykket i gang bestemte følelser? Var det noe som gjorde deg: <ul style="list-style-type: none">• Overrasket• Irritert• Glad• Sint• Trist• Skuffet• Tankefull• Engasjert• Andre følelser?	Bruk setningsstartere eller lag dine egne setninger. Jeg likte godt da ... Jeg ble irritert over ... Jeg ble sint fordi ... Det gjorde inntrykk på meg at ... Hvis jeg var Jeg ble skuffet over ... Jeg ble overrasket over ... Det jeg tenker nå i etterkant er at ... Slutten var ... Jeg likte forestillingen fordi ... Jeg likte ikke forestillingen fordi ...
Fikk du vite noe som du ikke visste fra før?	Nøter stikkord:
På hvilken måte treffer dette temaet deg? Hvordan kan vi lettere bidra og forstå? Hva er det som er trist med at de gamle blir så redusert og dement?	
Notér spørsmål til det du ikke forstår i forestillingen: Er det noe du lurer på, noe som gjør deg nysgjerrig eller noe du undrer deg over?	

Utdrag fra teksten

1: Drama, utdrag fra teksten. (Vedlegg1)

- Del klassen inn i grupper på 4. Hver gruppe får utdelt den samme scenen. Framfør scenen så realistisk som mulig for resten av klassen. En i gruppa er instruktør og tar regi på dramatiseringen.

Rollebytte. Ruller på rollene for å erfare og oppleve hvordan det er å spille de forskjellige rollene. Deretter gis i oppgave å fremføre scenene for klassen på ulike måter. Bruk hele eller deler av teksten

Tablåer – foto av stillbilder

Lag fem tablåer som viser hele stykket. Læreren klapper etter hvert bilde, slik at et nytt bilde vises. En elev tar bilde av tablåene, heng så opp i klasserommet i kronologisk rekkefølge.

1. André får besøk

2.

3.

4.

Omtåket

Det er mange årsaker til at man kan bli omtåket, svimmel og forvirret. Se for deg alkohol, narkotika, medisiner, andre sykdommer, psykiske lidelser, sorg, lite søvn, lite mat, utmattelse, hjemmeforhold, overtrening, stress, mm.

Elevene jobber sammen i grupper og lager et stort tankekart sammen. Her skal de få med årsak, virkning og konsekvens.

Skriveoppgaver

Kort sammendrag av teaterforestillingen

Be en elev om å si et tall mellom 15 og 25. Tallet bestemmer lengden på det sammendraget som elevene nå skal skrive. Hvis eleven f.eks. sier tallet 17, skal elevene i klassen skrive et sammendrag av teksten som er presist 17 ord langt, hverken mer eller mindre. En slik arbeidsmåte kan bidra til et økt fokus på fremstillingsformen samtidig som den tilføyer et element av konkurranse. Les sammendragene høyt i klassen.

Del teateropplevelsen

Ta utgangspunkt i notatene dine (skjemaet) og setningsstartene dine og skriv om teateropplevelsen din. Husk å også å få med hva du lurer på, ikke forsto eller under deg over. Les teksten høyt for hverandre.

Gammel og glemsk

Skriv en underholdende tekst om noen som er blitt gammel og glemsk. Velg selv om du skriver teksten i 1.person eller 3. persons forteller. Husk å ta i bruk virkemidler for underholdende tekster. Velg ei fengende og morsom overskrift.

Min alderdom

Skriv et dagboknotat om hvordan du ser for deg din egen alderdom. Få med hva du håper alderdommen rommer, og hva du helst ikke ønsker at livet ditt skal inneholde når du er gammel.

Novelle

Han tuller og surrer litt. Ordene glipper for ham og han føler seg bare litt forvirret. Han er jo gammel og husker ikke så godt lenger.

Skriv ferdig novellen om hvordan det oppleves å bli gammel og ikke bli å ikke bli forstått. Velg selv en passende overskrift

Saktekst

Skriv en informativ tekst om Alzheimer. Tips til innhold: Om sykdommen, årsaker og risiko, symptomer, adferd, psykiatriske symptomer, utvikling, stadium, moderat og alvorlig tilstand, medisinsk behandling.

Tenk at leseren er elever på din egen alder som ikke kjenner til denne sykdommen. Jobb etter oppskriften under.

Følg disposisjonen din og skriv første utkast.

1. Skriv et avsnitt som innledning.
2. Skriv et avsnitt til hver temasetning – husk å holde deg til temasetningene!
3. Forklarer du fremmedordene du bruker i teksten?
4. HAR DU HUSKET Å OPPGI KILDENE DU BRUKER?
5. Skriv et avsnitt som avslutning.
6. Skriv en overskrift som passer til teksten.

Kameratvurdering – to stjerner og to ønsker

Nå skal to og to lese hverandres tekster ut fra oppskriften nedenfor.

1. Vekker innledningen interessen din?
2. Er det tydelige temasetninger til hvert avsnitt?
3. Passer alle kommentarsetningene til hvert avsnitt?
4. Bli fremmedord og begreper forklart på en god måte?
5. Er avslutningen oppsummerende eller konkluderende, og passer den til teksten?
6. Er kildene tydelig oppgitt – og er det direkte avskrift?
7. Passer overskriften til resten av teksten?
8. Hva likte du ved teksten, og hva var bra? Skriv ned to ting.
9. Hvis du fikk bestemme, hva ville du ha endret på? Skriv ned to ting.

Siste finpuss:

Nå kan du endre artikkelen din ut ifra tilbakemeldingene du fikk i kameratvurderingen. Gå gjennom sjekklisterne ovenfor en gang til og se over teksten ut ifra tipsene nedenfor.

Lykke til med innleveringen!

- Sjekk at alle setningene begynner med stor bokstav og slutter med punktum.
- Sjekk at alle ord har riktig enkel eller dobbel konsonant.
- Sjekk at du har skrevet inn og/å på riktig plass.

Resirkulering av tekster – sjangertransponering

Velg hvilken sjanger dere vil transponere teksten (teaterstykket) til, tegneserie, bildefortelling eller animasjonsfilm. Eller skal dere kanskje kombinere dem?

- Lag et strukturert tankekart eller et tokolonnenotat med stikkord. Pass på at dere får med hovedpoengene.
- Bestem dere for hvor mange ruter eller bilder dere skal ha.
- Skriv en punktliste hvor hvert punkt representerer en rute eller et bilde. Husk å skrive ned teksten dere vil ha med.
- Lag en skisse/storyboard før dere går i gang med tegningen eller fotograferingen for alvor. Skisser et storyboard ut fra punktlista. På denne måten unngår dere å måtte gjøre alt om igjen dersom dere har beregnet feil.
- Fullfør prosjektet. Lag tegningene, ta bildene, skriv inn tekst. Pass på å bruke de visuelle virkemidlene dere kan, f.eks. utsnitt, strek, motiv og perspektiv, for å bygge opp under teksten og for å gi variasjon.
- Presenter resultatet for de andre gruppene. Husk å forklare bruken av virkemidler underveis, både hvilke virkemidler dere har brukt, og hvorfor dere valgte å bruke nettopp disse.

Surrurr surrealistisk

Virkeligheten kan oppleves forskjellig, og vi ser ulikt på tilværelsen. Det kan være ulike årsaker til dette. Ta utgangspunkt i Picassos surrealistiske portretter og lag ditt selvportrett i valgfri teknikk.

VEDLEGG 1

Bruk hele eller deler av teksten

Scene 8

Nesten umiddelbart kommer lyset på igjen.

Anne, Robert og André. Et par minutter tidligere på kvelden.

De spiser.

ROBERT

Så det gikk fint?

ANNE

Ja. Det gikk veldig fint. E du'kkje enig, pappa?

ANDRÉ

Ka?

ANNE

At det gikk fint da du møtte ho Laura...

ANDRÉ

Ja.

ANNE

Du fikk ho til å flire ganske mye...

ANDRÉ

Gjorde æ?

ANNE

Ja-ja, ho syntes du va sjarmeranes. Det va no det ho sa. At ho syntes du va sjarmeranes. At du va litt av en type, men at du va sjarmeranes. Det va de ordan ho brukte. Ho kommer tilbake i mårra. For å begynne å jobbe her.

Kort pause

ANNE

Vil du ha litt mer?

ANDRÉ

Ja, gjerne. Det e god kylling, ikke sant? Kor har du kjøpt den

ANNE

Nede.

ANDRÉ

Nede?

ANNE

Kordan det?

ANDRÉ

Ingenting. Den e god.

ANNE

Robert?

ROBERT

Nei takk.

Robert skjenker seg et nytt glass med vin.

ROBERT

Skal hun jobbe fulltid? Jeg mener..

ANNE

Ja. Til klokka fem.

ROBERT

Også?

ANNE

Ka mene du?

ROBERT

Og etter klokka fem.

ANNE

Da e jo æ her.

Pause

ROBERT (*Til Andre, som kritikk*)

Er du fornøyd?

ANDRÉ

Med ka?

ROBERT

Du har en datter som tar godt vare på deg,
ikke sant? Du er heldig.

ANDRÉ

Du e åsså heldig.

ROBERT

Synes du det?

Pause. Anne reiser seg og tar med kyllingen ut på kjøkkenet.

ANDRÉ

Ka e det med ho?

ROBERT

Med Anne? Hun er sliten. Kanskje hun trenger
litt sol...

ANDRÉ

Du må ta godt vare på ho, gamle-far. Koffor
reise dokker ikkje bare bort?

ROBERT

Hvorfor? Vil du at jeg skal fortelle deg
hvorfor?

Kort pause

ROBERT (CONT'D)

Noen ganger lurer jeg på om du gjør det med
vilje?

ANDRÉ

Ka da?

Robert skjenker ett nytt glass vin.

ROBERT

Vi skulle ha reist til Barcelona for ti dager siden.

ANDRÉ

Jaha?

Anne kommer inn igjen.

ROBERT

Ja. Men vi måtte avlyse i siste liten. Vet du hvorfor?

ANDRÉ

Nei.

ROBERT

Fordi du hadde kranglet med Isabelle.

ANDRÉ

Isabelle?

ROBERT

Damen Hun som tok seg av deg. Før Laura. Har du glemt det?

Kort pause

ROBERT

Vi kunne ikke dra siden du ikke Du kan ikke være alene. Så vi måtte avlyse ferien og ta deg med hjem til oss. Og nå virker det som du skal bli her. For godt. Hvis jeg har forstått det rett. riktig.

Pause

ROBERT *(Til Anne) (CONT'D)*

Han har glemt det. Det er faen meg helt utrolig.

ANNE

Stopp.

ROBERT

Hva?

ANNE

Æ synes du e veldig...

ROBERT

Hva da?

ANNE

Konfronteranes.

ROBERT

Tvert imot, Anne. Jeg er veldig tålmodig. Veldig tålmodig.

ANNE

Ka e det du prøve å si?

ROBERT

Ingenting.

ANNE

Jo, si det.

Pause

ANNE

Korfor sier du at du e så tålmodig?

ROBERT

Jeg tror en annen mann..

ANNE

Ja?

ROBERT

En annen mann ville ha insistert på at...

ANNE

På ka da?

ROBERT

At du burde gjøre det eneste som er riktig i denne situasjonen.

ANNE

Og ka e det?

ROBERT

Det vet du .

Pause